

Møte mandag den 10. januar 2005 kl. 12

President: J ø r g e n K o s m o

D a g s o r d e n (nr. 34):

1. Foreløpig redegjørelse av statsministeren om status i arbeidet etter flodbølgekatastrofen i Sør-Asia.

*Minnetale i forbindelse med naturkatastrofen i Sør-Asia.***Presidenten:** Ærede medrepresentanter!

Det er tungt å hilse det nye året velkommen. Sjelden har det vært vanskeligere å åpne Stortingets vårsesjon.

Alle bærer vi preg av den verste naturkatastrofen i vår tid. De enorme lidelsene og ødeleggelsene, ofrene og de pårørende er kommet oss nær innpå livet – de er blitt en del av vår hverdag. Alle har vi følt smerten. Alle har vi kjent tomheten og maktesløsheten. Katastrofen setter dype og varige spor i oss alle.

Tallet på omkomne og savnede har nådd en ubeskrivelig størrelse. Ødeleggelsene er nesten ikke til å fatte. Flodbølgen har rammet så mange mennesker og så store områder at det knapt er til å forstå.

Nordmenn som var på ferie, ble revet bort i bølgene. Mange omkom. Mange ble skadet. Mange er påført store lidelser og sorg. For altfor mange i vårt land kommer 2005 til å bli det tyngste år noensinne.

For mennesker og land i Sørøst-Asia har tilværelsen endret seg dramatisk til det verre. Uten forvarsel er hundretusener av mennesker omkommet eller blitt skadet. Millioner har mistet alt de eide – millioner av mennesker har mistet sitt livsgrunnlag. Katastrofen er så stor at den for mange er total.

Og midt i katastrofen opplever vi håpet og troen på framtiden. Den hjelpsomhet som innbyggerne i de rammede land har vist våre landsmenn, andre lands turister og hverandre, er imponerende og gripende. Måten de igangsatte det vanskelige hjelpearbeidet på i Thailand, Indonesia, Sri Lanka og India, setter et eksempel for oss alle.

Også her hjemme er det imponerende å se folks dugnadsånd og givervilje. Hver enkelt giver viser gjennom sin deltakelse at mennesker av i dag slett ikke bare tenker på seg selv, men deler med hverandre når nøden rammer.

Katastrofen visker ut landegrensene. Når nøden er stor, må hjelpen komme fra en hel verden. Uavhengig av breddegrad og lengdegrad, uavhengig av religion eller politikk, viser vi at vi kan hjelpe hverandre. Vi bebor den samme jord, og det er ved felles anstrengelser og i fellesskap vi kan hjelpe.

Katastrofens omfang er så enorm at det vil også handle om utholdenhet i givervilje og bistandsarbeid. Det trengs store ressurser for å hjelpe ofrene i lang tid framover. FN leder arbeidet, og de frivillige hjelpeorganisasjonene er i full gang med å sette inn sine profesjonelle apparater. Men de omfattende ødeleggelsene som har funnet sted, vil stille krav til innsats over lang tid, fra FN, fra den norske stat og fra hver enkelt nordmann. På vegne av Stortinget ønsker jeg også å takke de mange som ut

fra ulike forutsetninger måtte rykke ut og bistå så godt som det var mulig.

Ord blir fattige overfor sorgen, overfor dem som mistet livet, og overfor dem som har mistet sine kjære. Vi deler smerten og sorgen med dem som er rammet. Våre tanker går til pårørende og til dem som er skadet. Vi føler med dem som lever i uvisshet fordi deres nærmeste er savnet.

Å leve med uvissheten er en stor påkjenning, og vi deler deres påkjenning. I fellesskap må vi dele den vanskelige tiden med hverandre, og vi må støtte hverandre i en tid med sorg og savn, fortvilelse og smerte. Vi må holde sammen og bry oss om hverandre i de uker og måneder som ligger foran oss. Vårt felles hjelpeapparat her hjemme må vise den nødvendige omtanke og fleksibilitet som er påkrevd for å hjelpe dem som er rammet, særlig nå den første tiden.

«Om man slutter å smile og ikke hjelper hverandre, forvitrer hjertet», sa en thailandsk kvinne som ble intervjuet. Hun hadde mistet sine nærmeste og stod midt i hjelpearbeidet for norske og svenske turister. Hun satte ord på hvorfor hun – som selv hadde mistet alt – gjorde så mye for andre. I sorgen strålte hun også av varme og engasjement for sine medmennesker.

Vårt løfte for det nye året må være at vi skal alle være medmennesker i ordets rette forstand. Hver enkelt av oss må vise omsorg, bry oss om hverandre og dele de vonde tingene med hverandre – også i hverdagen, ikke bare når katastrofen inntreffer.

Året 2005 innledes med sorg, men bærer også i seg løfter om nye muligheter.

La oss minnes de mange ofrene med to minutters stillhet.

Vi lyser fred over deres minne.

Representantene påhørte stående presidentens minnetale.

Presidenten: Representantene Vidar *Bjørnstad*, Julie *Christiansen*, Siri Hall *Arnøy*, Morten *Høglund*, Ågot *Valle*, Hallgeir H. *Langeland*, Bror *Yngve Rahm*, Ivar *Østberg* og Hans Kristian *Hogsnes*, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Den innkalte vararepresentant for Sør-Trøndelag fylke, Jørund *Leknes*, har tatt sete.

Med hjemmel i forretningsordenens § 26 fjerde ledd vil presidenten foreslå at det oppsatte ukeprogram for inneværende uke endres med hensyn til dagens og morgendagens møteplan slik at dagens oppsatte møte i Odelstinget flyttes til tirsdag 11. januar.

Ingen innvendinger er kommet mot presidentens forslag. – Det anses da vedtatt.

S a k n r . 1

Foreløpig redegjørelse av statsministeren om status i arbeidet etter flodbølgekatastrofen i Sør-Asia.

Statsminister Kjell Magne Bondevik [12:10:48]:

Tre ord uttrykker det vi føler om flodbølgekatastrofen i Asia annen juledag: sorg, samhold og takk – sorg over

alle mennesker som er omkommet, samhold fordi vi må stå sammen om å hjelpe, og takk fordi så mange har gjort så mye og gitt så mye.

Dette er en enorm katastrofe, som har gjort noe med oss alle. Den etterlater mye savn og smerte, men den utløser også mye engasjement, omsorg og giverglede.

Flodbølgen rammet landene i Sør- og Sørøst-Asia særlig hardt, men den nådde også land på Afrikas østkyst. Antallet omkomne nærmer seg 160 000 mennesker, men det er frykt for at tallet vil stige. Over 1 million har blitt hjemløse. I tillegg til dødsopfrene har flodbølgen lagt hele kystsamfunn, med boliger, skoler, næringsliv og kommunikasjoner, i ruiner. Ufattelig mange i disse landene har mistet sitt levebrød.

Norge har sterke menneskelige bånd til denne regionen. Mange av våre innvandrere har familie og venner i land som ble rammet av naturkatastrofen.

Mange nordmenn som ferierte i området, ble hardt rammet, og flere må regnes som omkomne. Noen får trolig aldri sine kjære hjem.

La meg innledningsvis gi tre refleksjoner før jeg går inn på norsk innsats for å håndtere katastrofen.

For det første: De som befant seg i de jordskjelvrammede områdene i Indonesia og i strandsonene der den påfølgende flodbølgen slo inn, ble rammet uten forvarsel. Ingen utenfra kunne derfor redde dem. De første livreddende helledådene ble utført av dem som var der, men som selv unnslopp døden. Både feriegjester og lokalbefolkning viste personlig mot og snarrådighet som reddet liv. Vi andre er dem takk skyldig!

For det andre: Hjelpearbeidet som landenes egne myndigheter og frivillige satte inn de første timene, kunne ingen andre ha gjort for dem. Særlig vil jeg framheve og takke for den hjelp og sykehusbehandling som mange norske skadde fikk i Thailand.

For det tredje: Resten av verden kom først inn senere. Vi kom for å hjelpe våre egne, men også for å hjelpe de mange som bor der og ble rammet. Stilt overfor en slik katastrofe må vi alle ta innover oss det enorme omfanget den hadde, og være villige til å trekke lærdom for bedre å kunne møte framtidige kriser. Det er i dette perspektivet at jeg vil redegjøre nærmere for den norske innsatsen i forbindelse med flodbølgekatastrofen.

Arbeidet pågår fortsatt. Dette blir derfor en foreløpig statusrapport for det arbeidet som hittil er gjort fra norsk side. En redegjørelse på dette tidspunkt kan ikke dekke alle sider ved det arbeidet som har blitt utført. Redegjørelsen bygger på den informasjon som det til nå har vært mulig å få fram. Tiden tillater heller ikke at jeg går inn på alle detaljer.

Først noe om organiseringen og koordineringen av arbeidet hjemme og ute.

Utenriksdepartementet fikk det første varselet om katastrofen kl. 05.10 annen juledag. På samme dag ble det iverksatt en rekke tiltak:

Utenriksdepartementet tok straks kontakt med ambassaden i Bangkok, som kl. 06.50 bekreftet at det var en alvorlig situasjon, og at en umiddelbart så på muligheter for å reise ut til det rammede området.

Utenriksdepartementets varslingsrutiner for alvorlige ulykker i utlandet ble deretter iverksatt. Statsministeren og utenriksministeren ble informert samme formiddag og deretter løpende oppdatert og trukket med i de overordnede beslutninger. Det første møtet i Utenriksdepartementets krisestab ble også holdt på formiddagen annen juledag.

I henhold til Regjeringens prinsipper for krisehåndtering, som det tidligere er gjort rede for i stortingsmeldinger, ble straks koordineringsansvaret for håndtering av katastrofen tillagt Utenriksdepartementet, ettersom katastrofen fant sted i utlandet.

Ambassaden i Bangkok kalte inn alt tilgjengelig personell da de ble klar over katastrofen. Ambassadene i New Dehli, Colombo, Dhaka, Jakarta og Kuala Lumpur ble også varslet.

I tillegg til Utenriksdepartementets krisestab ble departementets saksbehandlervakt, som bl.a. tar imot og følger opp henvendelser, i løpet av få timer forsterket med tolv personer. Like etter kl. 12 gikk det ut en pressemelding fra Utenriksdepartementet med opplysninger om fem telefonnumre som kunne brukes for spørsmål vedrørende flodbølgekatastrofen. I løpet av tredje juledag ble ytterligere tolv telefonlinjer åpnet. Departementet etablerte annen juledag kontakt med de svenske, danske og finske utenriksdepartementer for utveksling av informasjon. Utviklingsministeren, helse- og omsorgsministeren og justisministeren ble også informert på katastrofedagen.

Det ble samme dag kl. 12 truffet beslutning om å utløse den første bevilgningen til katastrofebistand, slik at de frivillige organisasjonene hadde finansiell sikkerhet nok til å starte sitt umiddelbare hjelpearbeid.

Helse- og omsorgsdepartementet og Sosial- og helsedirektoratet iverksatte annen juledag sitt beredskapsopplegg. Direktoratet startet arbeidet med å forberede levering av nødutstyr og helseberedskapsmaterieell og arbeidet med å sende helsepersonell til katastrofeområdene for å ta hånd om skadde og sørge for sikker hjemtransport.

Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap har hatt beredskap fra annen juledag og kontinuerlig kontakt med alle fylkesmenn for å samordne og formidle informasjon fra sentrale myndigheter.

Annen juledag sendte H.M. Kongen og jeg selv som statsminister kondolansetelegrammer til katastroferammede land.

Her hjemme gjennomførte Utenriksdepartementet f.o.m. tredje juledag daglige koordineringsmøter med Statsministerens kontor, berørte departementer og statlige etater. Det ble også holdt daglige møter med reiselivsbransjen og forsikringsselskap. Det har vært koordinering mellom de nordiske regjeringene i alle faser av katastrofen og hjelpearbeidet. Selv har jeg også jevnlig stått i kontakt med mine nordiske kollegaer, og jeg reiser sammen med noen av dem til Thailand 15.–18. januar.

Utenriksdepartementet ble tredje juledag forsterket med representanter fra Regjeringens kriseinformasjonsenhet.

Det har vært holdt daglige pressekonferanser ved ett eller flere regjeringsmedlemmer mellom tredje juledag og 5. januar. Sentrale myndigheter har formidlet oversikt over gjennomførte og planlagte tiltak med jevnlige oppdateringer, bl.a. ved bruk av Internett.

Representanter fra Regjeringen hadde møter med de parlamentariske lederne 30. desember og 3. januar, og det skal være et nytt slikt møte senere i dag.

Etter hvert som meldingene gav mer informasjon om katastrofens omfang, ble det klart at den norske kapasiteten nær skadestedet måtte styrkes. Allerede samme dag som katastrofen inntraff, ble det besluttet å styrke ambassaden i Bangkok med to personer. I løpet av de tre neste dagene reiste ytterligere ni personer.

Om kvelden annen juledag hadde ambassaden i Bangkok to personer på plass i Phuket. Det ble tredje juledag etablert et midlertidig ambassadekontor i Phuket, mens det samtidig kom personell på plass i Khao Lak og Krabi.

Ambassadekontoret i Phuket gjennomførte fra og med nyttårsaften daglige informasjonsmøter sammen med politi, helsepersonell og prest. Et pårørendesenter ble etablert i Phuket første nyttårsdag.

Fra den innledende akuttfasen, hvor hovedsaken var å få oversikt over og hjelpe nordmenn i utlandet, beveget vi oss etter hvert over mot en fase hvor det var størst behov for å hjelpe de personene som hadde kommet hjem til Norge, og de pårørende her hjemme. Regjeringen besluttet derfor 3. januar – i tråd med etablerte krisehåndteringsprinsipper – å overføre koordineringsansvaret fra Utenriksdepartementet til Helse- og omsorgsdepartementet som det mest berørte departement.

Så noe om bistand til de skadde. I løpet av de par første døgnene fikk en et stadig klarere bilde av katastrofens omfang, og det ble klart at også mange nordmenn kunne være rammet av katastrofen.

Norsk personell i Thailand prioriterte arbeidet med å finne norske omkomne og skadde nordmenn som trengte hjelp, samt leting etter barn som hadde mistet eller ikke fant igjen sine foreldre.

Skadde pasienter ble etter første behandling løpende flyttet til sykehus innover i landet av lokale myndigheter. Omkomne ble samlet bl.a. i templer. Arbeidet med å gjennomgå sykehusene og samlestedene for omkomne viste seg derfor etter hvert å bli stadig mer krevende. På norsk initiativ ble alle sykehus i det sørlige Thailand kartlagt i et samarbeid mellom de nordiske land. Dette var en omfattende oppgave. Bare i Bangkok er det over 100 sykehus.

Samtidig med dette letearbeidet måtte en bidra til registrering av savnede og omkomne, informasjon og annen hjelp til pårørende, bistand til ekstraordinær hjemreise for svært mange som ønsket det, og organisering av transport med pasientfly for dem som ikke kunne klare vanlig reisemåte.

Tredje juledag besluttet norske helsemyndigheter å sende et medisinsk team med kompetanse innen kirurgi, akuttmedisin og psykiatri til Thailand. Teamet reiste dagen etter. Hovedoppgaven var å lokalisere norske stats-

borgere som var innlagt ved lokale sykehus, og klargjøre dem for hjemtransport.

Ytterligere to team med kompetanse innen psykiatri og akuttmedisin reiste den 30. og 31. desember for å bistå med medisinsk og psykososial støtte til nordmenn i katastrofeområdet. Det vil fremdeles være behov for å ha norsk helsepersonell til stede i en tid framover for å bistå ambassadepersonellet og andre nordmenn som arbeider i området.

I alt har mellom 60 og 70 norske helsearbeidere deltatt utenfor landets grenser. Disse kommer fra de regionale helseforetakene og fra Forsvarets sanitet. I tillegg har frivillige leger og annet helsepersonell bidratt i Thailand og på Sri Lanka. Totalt har det, så langt som vi kjenner til, vært innlagt i overkant av 50 pasienter på norske sykehus etter flomkatastrofen. De aller fleste er nå skrevet ut.

På oppdrag fra helsemyndighetene organiserte Forsvaret de to spesialinnredede pasientflyene som har gått i skytteltrafikk mellom Thailand og de skandinaviske landene. Det første flyet ble rekvirert tredje juledag og drog fra Oslo 29. desember. Til sammen er 138 pasienter fraktet med pasientflyene. 50 av disse er norske, de øvrige i hovedsak fra Sverige.

Det ble også sendt et helseteam for å ta imot og bistå nordmenn som landet i Stockholm, mens ambassadepersonell og frivillige både der og i Göteborg, Malmö og København bistod nordmenn i transit.

Så noen ord om håndtering av omkomne. Norge sendte to ekspertgrupper til Thailand og Sri Lanka onsdag 29. desember for å identifisere omkomne. Gruppene ble senere styrket med personell fra Forsvaret og samarbeider nært med eksperter fra andre land.

Etter hvert som omkomne blir identifisert, vil vi i samarbeid med thailandske myndigheter sørge for transport hjem så raskt som mulig. Dette arbeidet er vanskelig og tidkrevende. Vi må også være forberedt på at mange omkomne aldri vil bli funnet.

Situasjonen i Thailand var spesielt utfordrende på grunn av det store antallet norske turister der. Allerede om formiddagen annen juledag etablerte Utenriksdepartementet kontakt med reisebransjeavdelingen i Handels- og Servicenæringens Hovedorganisasjon og Europeiske Reiseforsikring. På møter neste dag ble norske myndigheter orientert om turoperatørenes arbeid med å skaffe nødvendige ekstrasfly for å få folk hjem. Bransjen framsatte da ikke noe ønske om bistand fra norske myndigheter til å skaffe flytransport.

Tirsdag morgen, den 28. desember, opplyste turoperatørene til Utenriksdepartementet at de ikke klarte å skaffe nødvendig flykapasitet, og de anmodet derfor om bistand fra norske myndigheter til å få hjem alle som ønsket det.

Utenriksdepartementet tok umiddelbart etter møtet tirsdag kontakt med de svenske og danske utenriksdepartementer, og en felles henvendelse ble rettet til SAS. Samme kveld ble det etablert en ordning med SAS om i første omgang ti ekstra flyginger.

Så om mottak av hjemkomne til Norge. På Gardermoen ble det på kvelden tredje juledag etablert et helsemottak for hjemkomne fra de rammede områdene. På seks

andre store flyplasser ble tilsvarende etablert tirsdag 28. og onsdag 29. desember. Over 3 500 personer fra de rammede områdene ankom i løpet av få dager norske flyplasser.

Mottaket på Gardermoen ble onsdag 29. desember utvidet til å ta imot de store gruppene som kom med charterfly. Passasjerene ble tilbudt mat, klær og kontakt med helsepersonell. For øvrig bidrog en rekke offentlige og frivillige aktører i dette arbeidet. Barnefaglig kompetanse har vært til stede på alle de aktuelle flyplassene.

En viktig oppgave på Gardermoen var å bistå og skjerme passasjerer og pårørende. De som ønsket det, ble fraktet med buss til flyplasshotellet, der Sivilforsvaret drev et omsorgssenter ved hjelp av personell fra Mental Helses hjelpetelefon. Mellom 200 og 300 personer, både passasjerer og pårørende, har benyttet seg av tilbudet.

Så om bistand til pårørende og lokale myndigheter i Norge. Fylkesmannen, de regionale helseforetak og kommunene har en god beredskap for oppfølging av personer som har vært berørt av ulykker eller katastrofer.

Det er opprettet flere støttesentre for pårørende rundt om i landet. De har en spesiell oppmerksomhet rettet mot barn. Det er etablert et nasjonalt krisenummer beregnet på hjemkomne pårørende, etterlatte og helsepersonell. Dette er tilknyttet et distriktpsikiatrisk senter i hver helseregion. I tillegg har flere kommuner opprettet lokale krisetelefonnumre for sine innbyggere.

Fastlegene er blitt bedt om å kontakte alle som har kommet hjem fra de berørte områdene.

De psykososiale teamene for flyktninger og asylsøkere i de regionale helseforetakene tar nå kontakt med lokale minoritetsmiljøer.

Helse- og omsorgsministeren har hatt møte med representanter fra frivillige organisasjoner og pårørendegrupper som er blitt opprettet etter andre katastrofer eller større ulykker. På møtet deltok også representanter fra ulike innvandrersorganisasjoner og innvandrermiljøer.

Helse- og omsorgsdepartementet samarbeider med Røde Kors om å legge til rette for pårørende som eventuelt ønsker å etablere støttegrupper e.l., og vil gi økonomisk støtte til arbeidet.

Det er sendt ut tilpasset informasjon og veiledning til fylkesmenn, regionale helseforetak og kommuner om oppfølging av personer som har vært berørt av ulykker og katastrofer. Det ble laget egne opplegg for å møte barn i skoler og barnehager når de møttes etter ferien.

Barne-, ungdoms- og familieetaten har i samarbeid med lokale myndigheter etablert beredskap overfor barn som har mistet en eller begge foreldre. Alle landets familievernkontor står klar til å støtte og hjelpe enkeltpersoner og familier.

Det er over 30 000 innbyggere i Norge som enten selv er fra eller har foreldre fra land i Asia, som i større eller mindre grad er berørt av flomkatastrofen. Vi har kontakt med innvandrermiljøene for å fange opp deres behov, og vi vurderer løpende hvilke tiltak som skal tilbys berørte innvandrere i Norge. I tillegg blir informasjonsmateriell oversatt til aktuelle språk.

Flodbølgekatastrofen har medført at det er satt i verk en rekke tiltak under flere departementers ansvarsområder. Noen av tiltakene er allerede gjennomført, og nye tiltak kan bli nødvendige. Ikke alle disse utgiftene vil kunne dekkes innenfor gitte bevilgninger. Helse- og omsorgsdepartementet vil derfor i første halvdel av februar fremme en proposisjon med forslag til nødvendige tilleggsbevilgninger for 2005.

Så om økonomisk og juridisk bistand. Bortfall av ektefelle, foreldre eller barn er et stort personlig tap og har i tillegg økonomiske konsekvenser for den enkelte som er berørt. Det er derfor etablert en rekke ordninger og servicetiltak fra både offentlige og private for å bistå berørte i spørsmål knyttet til bl.a. trygd og forsikring.

Personer som er direkte berørt av katastrofen, og deres nærmeste pårørende, kan ha et utvidet behov for advokatbistand. I disse tilfellene kan det tilstås fri retts hjelp. Justisdepartementet har sendt en orientering til fylkesmennene om hvordan dette kan håndteres.

For å utløse rett til ytelser for savnede personer kreves det at det foreligger en dødsformodningsdom eller kjennelse. Slike saker vil bli prioritert av politiet og domstolene.

Så om registrering av savnede. Utenriksdepartementet har ansvar for nordmenn i utlandet og mottok henvendelser om et stort antall mulig savnede eller omkomne nordmenn.

Utenriksdepartementet tok imot og registrerte all relevant informasjon. Det ble hele tiden understreket at det knyttet seg stor usikkerhet til de tall og informasjonen som departementet gikk ut med offentlig. Denne situasjonen var ikke særegen for Norge. Alle land med borgere i det berørte området har hatt vesentlige endringer i anslagene for savnede og omkomne personer.

Registreringsarbeidet hadde et langt videre formål enn å lage en savnetliste. Utenriksdepartementet skulle også skaffe seg oversikt over hvilken situasjon nordmenn i de berørte områdene befant seg i, om det var oppnådd kontakt med dem, om de var i god behold, eller om de var savnet eller omkommet.

De første listene med personopplysninger ble sendt fra Utenriksdepartementet til Nye Kripos om kvelden annen juledag, og lister ble deretter jevnlig oversendt. 30. desember ble ansvaret for registreringen overført fra Utenriksdepartementet til politiet med et koordineringsansvar hos Nye Kripos.

Nye Kripos offentliggjorde listen over savnede personer den 3. januar, samtidig som det ble understreket at listen ikke var endelig. Beslutningen om å offentliggjøre listen var resultat av en vanskelig avveining. Det kan være en stor belastning for pårørende å oppleve at personer er feilaktig oppført på en slik liste. På den annen side viste erfaringer fra både Danmark og Finland at offentliggjøring av listen førte til at mange navn meget raskt kunne strykes. Det samme skjedde i Norge. Politiet fjernet navnelisten fra sine nettstedet sist fredag av hensyn til de pårørende og fordi politiet ikke lenger har etterforskningsmessig behov for at listen ligger ute på nettet. Politiet vil heretter kun operere med to kategorier: antall

savnede og antall identifiserte omkomne. Nye Kripos vil fortsatt offentliggjøre oppdaterte opplysninger på sin nettside.

Så om norsk bistandsarbeid. Regjeringen har lagt stor vekt på å komme raskt i gang med å yte humanitær bistand. Det ble i løpet av de første dagene stilt i alt 100 mill. kr til rådighet for nødhjelpsarbeidet. Vi har fra første stund hatt tett kontakt med FN og et nært samarbeid med Røde Kors-bevegelsen og norske frivillige organisasjoner som allerede er etablert i området.

De enorme utfordringer vi her står overfor, kan imidlertid ikke håndteres innenfor bistandsbudsjettet for 2005 uten at det ville gå på bekostning av bistanden til andre fattige land. Regjeringen la derfor fredag fram forslag om en tilleggsbevilgning på 1 milliard kr til bistand i forbindelse med flodbølgekatastrofen. Jeg har den ære på Regjeringens vegne å legge på presidentens bord proposisjon om bistand i forbindelse med flodbølgekatastrofen rundt Det indiske hav.

Presidenten: Proposisjonen vil bli behandlet på vanlig måte.

Statsminister Kjell Magne Bondevik: – Vi vil internasjonalt arbeide for at bistand til ofrene for flodbølgekatastrofen kommer som tilleggsmidler og ikke tas fra andre fattige.

Det er avgjørende viktig at Norge og andre giverland fortsetter sin bistand til gjenoppbygging også etter at mediefokuset på katastrofeområdene avtar. Utenriksministeren har de siste dagene besøkt de hardest rammede områdene i Thailand og Indonesia. De ubeskrivelige ødeleggelsene, særlig på den nordlige delen av Sumatra, vil kreve massiv internasjonal innsats i lang tid. Utviklingsministeren vil besøke området senere.

Vi vil legge vekt på en samordnet og effektiv innsats, og vi vil bidra til at rett hjelp kommer dit den trengs. Nasjonale og lokale myndigheter må lede an, og vi vil samarbeide med dem, med FN-organisasjoner og med internasjonale finansinstitusjoner som Verdensbanken og Den asiatiske utviklingsbanken. Samarbeidet med Røde Kors-bevegelsen og de frivillige organisasjonene vil bli videreført. Norge vil bidra til å styrke FNs koordinerende rolle.

I første fase av bistandsarbeidet vil vann og sanitær, mat og primærhelsetjeneste være hovedsatsingsområder. I neste fase vil støtten også gå til gjenoppbygging av infrastruktur og grunnleggende offentlige og sivile strukturer. Vi vil bidra til varige løsninger for fordrevne og dem som har mistet livsgrunnlaget og fått sine hjem ødelagt. Det er også viktig med økt matvaresikkerhet og gjenoppbygging av lokalt næringsliv. Det vil bli lagt særlig vekt på tiltak for å bistå og beskytte kvinner og barn.

Situasjonen for urfolk i de flomrammede områdene vil bli kartlagt med sikte på norsk støtte.

Vi vil prioritere de land som er hardest rammet, Sri Lanka og Indonesia, men det vil også være behov for å bistå i andre berørte områder, bl.a. i Thailand. Forsvaret har stilt to Hercules transportfly til disposisjon for hjelpe-

arbeidet i Indonesia. Sivilforsvaret har mannskap i FN-tjeneste på Sumatra. Siden både Sri Lanka og Indonesia er samarbeidsland for norsk bistand, vil vi fra norsk side ta særlig aktivt del i koordineringen av denne internasjonale innsatsen til disse landene.

Det er bestemt at gratistjenester som gis til frivillige organisasjoner som ledd i innsamlingsaksjoner knyttet til katastrofen, ikke skal utløse merverdiavgift.

Så om arbeidet videre, evaluering og strakstiltak. Jeg skal ikke legge skjul på at arbeidet knyttet til håndteringen av flodbølgekatastrofen har vært svært krevende. Katastrofen fant sted langt fra Norge, var av et enormt omfang og skjedde på et tidspunkt da mange nordmenn var i området på ferie. Det store antallet mennesker som ble rammet, vanskeliggjorde situasjonen. I praksis vil det være vanskelig å planlegge detaljert for den type katastrofesituasjoner vi her har opplevd.

Etter mitt syn har store deler av beredskapsopplegget vårt fungert bra. I løpet av kort tid er et stort antall nordmenn hjulpet hjem fra et kaotisk område langt unna, med store materielle ødeleggelser.

Det er etablert et omfattende og godt apparat hjemme for å ta imot nordmenn som ble rammet av katastrofen. Men i håndteringen av en så omfattende og kompleks katastrofesituasjon er det ting som kunne ha vært gjort bedre. Vi har fått erfaringer som vi må lære av, og som gjør at vi kan forbedre håndteringen av kriser i framtiden. I ettertid kan vi se at vi burde hatt bedre beredskap og større kapasitet for å håndtere utfordringene knyttet til at et stadig større antall nordmenn befinner seg i utlandet for kortere eller lengre tid. Gjennom kontakt og utveksling av erfaring med andre land kan vi lære av hverandre med hensyn til håndtering av slike katastrofer.

Regjeringen vil derfor ta initiativ til en uavhengig evaluering av arbeidet med flodbølgekatastrofen. Vi har nær kontakt med partiene på Stortinget om utvalgets sammensetning, mandat og tidsfrist. Det mest naturlige vil være at Regjeringen legger fram utvalgets arbeid og vurderer dets anbefalinger i en stortingsmelding.

Regjeringen vil vurdere om rutineene for krisehåndtering ved hendelser i utlandet er gode nok. Evalueringen vil gi viktige innspill til et slikt arbeid. Når vi har vært utsatt for en slik katastrofe, er det også naturlig å se på behovet for en mulig forsterkning av samordningen mellom departementene.

Stortinget vedtok den 30. november i fjor å be Regjeringen om å utrede spørsmålet om en sentral krisehåndteringsenhet som ved kriser skal ha koordineringsansvar av departementer og etater som må være operative i beredskapsarbeidet. Spørsmålet ble også omtalt i merknader i innstilling fra forsvarskomiteen og justiskomiteen høsten 2002.

Oppfølgingen av Stortingets vedtak vil skje parallelt med evalueringen av flodbølgekatastrofen, og Regjeringen tar sikte på å gi sine konklusjoner i stortingsmeldingen på bakgrunn av evalueringen.

Jeg vil allerede nå si at mye taler for at det opprettes en egen krisehåndteringsenhet som skal kunne bistå det departementet som har ansvaret for å koordinere håndte-

ringen av en krise. Jeg vil understreke at dette i tilfelle ikke må gjøres slik at det svekker departementenes ansvar for å håndtere kriser på eget område. Tvert imot må en krisehåndteringsenhet bidra til å styrke linjeansvaret og til å øke de ressursene departementene kan trekke på i krisetilfeller, f.eks. i form av lokaler, teknisk utstyr og personell.

Utenriksdepartementet, som var det departementet som var mest berørt av flodbølgekatastrofen i den tidligste fasen, vil også iverksette enkelte strakstiltak:

Det vil bli etablert to permanente kriseteam. Minst ett av disse skal på fem timers varsel kunne være på vei til det aktuelle kriseområdet. Hvert team vil ha nødvendig kommunikasjonsutstyr slik at de kan etablere seg som en selvstendig enhet. Kriseteamene skal støtte ambassadene i deres arbeid med å bistå nordmenn best mulig når en krise skjer.

Det vil også bli foretatt en oppgradering av Utenriksdepartementets krisesenter slik at departementet får større kapasitet og mer effektivt kan håndtere stor pågang ved en krise i utlandet.

Utenriksdepartementet har – i samarbeid med det svenske utenriksdepartementet – besluttet å opprette et konsulært nærvær i Phuket.

Dessuten vil det bli vurdert å etablere et nettsted hvor pårørende selv i slike kritiske situasjoner kan legge ut opplysninger.

Utenriksdepartementet vil ta et initiativ overfor berørte departementer og private instanser – herunder reiselivsnæringen, forsikringsselskapene, hjelpeorganisasjoner, sjømannskirken m.fl. – for å drøfte disse strakstiltakene. Disse institusjonene ble trukket inn, og vi vil også vurdere hvordan de ved framtidige kriser kan bli invol-

vert i hjelpearbeidet. Vi vil i tillegg vurdere muligheten for økt nordisk og internasjonalt samarbeid for å kunne håndtere slike kriser.

Til slutt, president. Denne tragedien har gjort noe med oss alle. Vi har sett hvor sårbare vi er, hvor enorme naturkreftene kan være. Vi har på ny sett verdien av å stå sammen, verdien av fellesskap. Dette vil også komme til uttrykk i minnesamlingene over hele landet til helgen.

Både fagfolk og frivillige har stilt opp på en imponerende måte. Mange bidrar personlig. Dette er en styrke for vår nasjon.

På Regjeringens vegne vil jeg rette en takk til alle dem som på ulikt vis og under vanskelige forhold og ofte under personlige påkjenninger har bidratt med hjelp i disse dramatiske dagene.

Jeg vil også rette en takk til våre nordiske naboland for all hjelp og for godt samarbeid.

H.M. Kongen har sendt takkebrev til Thailands konge. Utenriksministeren takket under sitt besøk Thailands statsminister og utenriksminister samt norske offentlig ansatte og frivillige for deres store innsats. På min reise til Thailand om noen dager vil jeg gjøre det samme.

Jeg er imponert over det engasjement som er utløst i det norske folk både gjennom innsamlingsaksjoner, frivillig omsorgsarbeid og enkeltmenneskers innsats. Midt i tragedien kan dette gi håp om et samfunn preget av mer medmenneskelighet og nestekjærlighet.

Nå venter hverdagen for alle som har mistet noen av sine kjære. Da er det opp til oss alle å vise at vi bryr oss.

Presidenten: Presidenten vil foreslå at statsministerens redegjørelse vedlegges protokollen.

– Det anses vedtatt.

Møtet hevet kl. 12.50.
